

**David Borek, Václav Černožorský,  
Martin Jonáš, Michal Kubal,  
David Miřejovský, Andreas Papadopoulos,  
Pavel Polák, Karel Rožánek,  
Jakub Szántó (ed.), Jan Šilhan**

# **PUTINOVA VÁLKA**

**Ukrajinská kronika zpravodajů ČT**

**Edice ČT  
Argo**

**David Borek, Václav Černohorský, Martin Jonáš,  
Michal Kubal, David Měřejovský, Andreas Papadopoulos,  
Pavel Polák, Karel Rožánek, Jakub Szántó (ed.), Jan Šilhan**

## **Putinova válka**

**Ukrajinská kronika zpravodajů ČT**

Přebal s použitím fotografie Pavla Němečka  
navrhl a graficky upravil Martin Radimecký.

Fotografie Vojtěch Hönig (VH), Pavel Němeček (PN),  
Michal Kubal (MK) a Jakub Szántó (JSz).

Jazykový redaktor Jiří Popiolek.

Korektury Soňa Čapková a Jiří Podzimek.

Odpovědná redaktorka Markéta Nová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo, Miličova 13, 130 00 Praha 3,

[www.argo.cz](http://www.argo.cz), roku 2023 jako svou 5149. publikaci

a nakladatelství Edice ČT, Česká televize, Kavčí hory, 140 70 Praha 4,

[www.edicect.cz](http://www.edicect.cz)

Sazba Martin Radimecký.

Vytiskla tiskárna Protisk.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4046-0 (Argo)

ISBN 978-80-7404-368-0 (Edice ČT)

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: V Zahradě 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: [odbyt@kosmas.cz](mailto:odbyt@kosmas.cz)

[www.firma.kosmas.cz](http://www.firma.kosmas.cz)

Knihy je možno pohodlně zakoupit

v přátelském internetovém knihkupectví [www.kosmas.cz](http://www.kosmas.cz)

# ÚTOČÍ NA NÁS ZE VŠECH STRAN

Andreas Papadopoulos

Kyjevská a Lvovská oblast, 21. 2. – 28. 2. 2022

24. února přesně ve čtyři ráno překročila invazní vojska hranice z Běloruska, Ruska, okupovaného Krymu a dvou samozvaných separatistických republik v Donbasu. Rusko na Ukrajinu zaútočilo ze všech možných směrů. Ukrajina se probudila do nové reality. Do reality války, utrpení a nevídané paniky.

Navzdory předpokladům se hlavním cílem stal samotný Kyjev. Do bezmála čtyřmilionové metropole po zemi mířily po zuby ozbrojené invazní kolony. Obě velká letiště – Boryspil a Hostomel – měla být místem výsadku ruských speciálních sil. Ty měly jediný úkol; prostřílet se do vládní čtvrti v centru města a zajmout nebo zastřelit prezidenta Volodymyra Zelenského.

Byly čtyři ráno, když se ozvala první dutá rána. Vytrhla mě z krátkého spánku. Posadil jsem se na kraj postele a zkontroloval čas. Hrozivý zvuk se zopakoval.

Něco bylo špatně.

Rozhrnul jsem závěsy a z desátého patra hotelu Ukrajina se rozhlédl po horizontu. Nad severozápadní částí města se vznášel bílý mlžný opar. Pozvolna přecházel v šed' kyjevských rezidenčních čtvrtí. V popředí výhledu dominoval prezidentský palác, jako na dlani jsem měl ikonické náměstí Nezávislosti. Otevřel jsem okno.

Mrazivý vzduch proudil do pokoje, pomohl mi zaktivovat smysly. Stále ještě spící město jsem chvíli pozoroval s neblahou předtuchou. Vtom se ozvala další rána a hned poté už v pořadí čtvrtá.

Ospalým náměstím prakticky ve stejný okamžik projela kolona obrněných transportérů. Za nimi jelo několik armádních humvee, následovaly je houfnice a roj sanitek. Mířily do východní části města, někam za řeku Dněpr.

Vklouzl jsem do bot, přehodil přes sebe bundu a vyběhl z pokoje. Potřeboval jsem najít okno s výhledem na východ. V hlavě jsem si přehrával možné scénáře toho, co se právě děje. Upnul jsem se k tomu prvnímu. Někde ve městě explodoval muniční sklad. Možná ho vyhodili do vzduchu Rusové. To by ostatně vysvětlovalo, že výbuchů bylo hned několik.

Vystoupal jsem po schodišti na konci chodby do mezipatra, otevřel okno a naklonil se přes parapet. V dálce, odhadem zhruba tam, kde se rozkládalo civilní letiště Boryspil, se vznášely čtyři obláčky tmavého kouře.

Jeden z nich po několika vteřinách protnul černý projektil a zabořil se do změti paneláků, které lemují dálnici z centra směrem na letiště. Nejdříve jsem spatřil samotnou explozi, poté ke mně už popáté během několika minut dolehlo hrozivé zadunění. Žádný armádní sklad.

Bylo mi to jasné.

Putin to nakonec spustil. Bombarduje Kyjev.

Začala válka.

Okno jsem nechal pootevřené, aby do hotelové chodby doléhaly ozvěny očekávaných příštích explozí. Rychlým krokem jsem se přesunul na západní stranu budovy k pokoji, ve kterém spal kameraman Tomáš Štěrba. Zaklepal jsem na dveře. Chvilí trvalo, než otevřel.

„Rusáci to spustili. Jako bych to včera večer neříkal!“ uvítal jsem ho drze v nové realitě.

„Cože?! Co budeme dělat?“

„Připrav vysílání. Spojím se s editory na baráku a uvidíme, co bude třeba,“ řekl jsem. „Předtím ale zavolejme domů, dejme si deset minut.“

Zabouchl jsem dveře a popošel pár metrů do vestibulu, do kterého ústily chodby spojující jednotlivá křídla hotelu. Stále otevřeným oknem se do místnosti vkrádalo jen ticho a chlad. Další výbuchy zatím nepřicházely. Sedl jsem si na zem a poprvé si na telefonu přečetl zprávy. „Útočí na nás ze všech stran!“ oznamovala ukrajinská média. To ráno se ještě psalo o společné invazi ruských a běloruských sil. Ukrajinské rádio hlásilo těžké boje na východě podél osm let nezměněné linie dotyku, televize už ukazovala první záběry střetů u okupovaného Krymu, ruské vrtulníky s výsadkáři se blížily vstříc osudové a klíčové bitvě na letišti Hostomel.

Zatímco Tomáš volal manželce a pěti dětem, které ho doma v Praze čekaly, já jsem ještě musel vyřešit detaily s nočním editorem na Kavčích horách. Oznámil mi, že musím držet vysílání z Kyjeva, dokud do studia v Praze nedorazí pohotovostní štáb a nezačne mimořádná ranní relace. „Budeš mluvit půl hodiny, to dáš,“ oznámil mi. „Začínáte za patnáct minut.“

Na hovor domů jsem tedy měl jen malou chvíli. Zkuste oznámit spřízněným duším, že v Evropě začala dost možná největší válka za posledních osmdesát let a vy jste se ocitli uprostřed ní. Intuitivně jsem vytukal číslo své nejbližší, Anny.

„Začala válka. Prosím tě, buď v klidu, zavolej našim a řekni jim, že jsme v Kyjevě. Na východ jsme nakonec neodjeli,“ spustil jsem.

Anna odpovídala roboticky, byla evidentně v šoku. Kdo by nebyl. „Rozumím, vyřídím. Opatruj se, pa,“ odpověděla na mé poslední pokyny a zavěsila.

Snažil jsem se nemyslet na to, jaké drama se odehrává v bezpečí našeho vinohradského bytu. Na telefonu jsem ztišil upozornění na všechny příchozí zprávy i hovory a šel pracovat.

Tomáš už měl vše připravené. Využil toho, že jeho pokoj má balkon. Kameru umístil do středu místnosti a namířil ji na panorama města. Postavil jsem se na venkovní plochu a zhluboka

se nadechl. Podal mi mikrofon a posunkem naznačil, že už je ve spojení s režii. Vysílání mělo začít ani ne za minutu.

Naposledy jsem se podíval na telefon. Viděl jsem desítky zpráv a zmeškaných hovorů od rodiny. Jen jsem si domýšlel, jaký tón řeči a jaká slova Anna zvolila, když matce a otci volala. „Dvacet sekund,“ ozval se mi v uchu režisér.

Některé zprávy jsem si přečetl. Nepamatuji si slova, jenom nekonečný strach, který jsem z nich cítil. Hlavou mi prolétla myšlenka na miliony rodin po celé Ukrajině, které ve stejnou chvíli prožívaly ještě mnohem hlubší a těžší krize.

„Pět sekund!“

Došlo mi, že v tuto chvíli umírají stovky lidí. Byl to první okamžik, kdy na mě dopadla realita.

„Tři. Dva. Jedna. A je to tvoje!“

Ráno uběhlo neuvěřitelně rychle. Na Kavčích horách bylo v plném proudu speciální vysílání a my jsme měli první chvíli nadechnout se a zamyslet, co teď. „Jdeme do ulic zachytit atmosféru,“ vyzval jsem Tomáše. Ještě před dvanácti hodinami jsme oba při návratu z kyjevského baru obdivovali zdejší bulváry právě pro jejich skvělou a přátelskou atmosféru. Teď to slovo zarezonovalo a zůstalo viset ve vzduchu. Oba jsme si uvědomili tu ironii. Tomáš se opatrně zasmál. Pak jsme napodobili ostatní novináře a oblékli si neprůstřelné vesty.

Překvapilo mě, kolik je v ulicích města lidí. Všichni někam spěchali. Za rodinou, za známými, sbalit se, odjet z města. Hlavní dopravní tepny byly ucpané, postupně se vytvořila přes třicet kilometrů dlouhá kolona aut mířících kamkoliv na západ. Občas se z dálky ozývalo dunění po dopadech raket.

Vydali jsme se před budovu Městské rady. Už tam stály dva stánky, u nichž se zapisovali zájemci o vstup do dobrovolných jednotek, které budou čelit Rusům. Jedno z míst si vytvořili sympatizanti Pravého sektoru, radikální strany založené těsně po událostech na Majdanu v roce 2014. Pod jejich červeno-černou

zástavou stál hlouček asi pěti lidí v uniformách neznámého maskování. Vybral jsem si nejmladšího z nich, bylo mu čerstvě osmnáct let.

„Proč jsi přišel?“ zeptal jsem se.

„Bít se s Rusy.“

„Nebojíš se?“

„Jsem rád, že to přišlo.“

„Proč?“

„Protože konečně máme možnost vybojovat si nezávislou Ukrajinu.“

Pravý sektor je organizace, která stála a stojí na okraji politického dění na Ukrajině. Má ale velmi zajímavou historii, kterou zejména ruská propaganda dodnes zneužívá. Její ideologii bych popsal jako bezpodmínečnou nezávislost na Rusku v kombinaci s ultrapravicovými názory. Představitelé této strany nabyli mírné popularity v překotných letech 2014 a 2015. Strana se ale nikdy neproměnila v relevantní politickou sílu, ve volbách se pohybovala kolem dvouprocentního zisku, a její personální složení vždy kopírovalo vedení tvrdého jádra fanoušků fotbalového Dynama Kyjev.

„Tohle není žádná dobrodružná výprava nebo rvačka chuligánů za městem. Začíná válka a můžeš umřít. Jseš si toho vědom?“ pokračoval jsem.

„Možná. Ale my zvítězíme,“ odvětil náctiletý dobrovolník.

Popřál jsem mu hodně štěstí a pokračoval o pár metrů dále, kde měla stánek Teritoriální obrana. Zájemci o službu už před ním stáli se zbraní v ruce. Chtěl jsem s nimi mluvit, ale tentokrát mě zastavili. Válka okamžitě změnila předpisy. „Spadáme pod armádu, na kameru s vámi mluvit nebudeme, zeptejte se našich velitelů,“ ozvalo se z hloučku.

Tak dobrá. Pokračovali jsme k mé nejoblíbenější budově ve městě. Zkráceně se jí říká Besarabka. Honosná stavba z počátku 20. století téměř po celou dobu své existence sloužila jako tržiště. Desetiletí se v ní scházeli obchodníci a každý den brzy ráno

nabízeli ovoce, maso, zeleninu, čerstvé ryby nebo pro ukrajinskou kuchyni typické zavařeniny.

A nebylo tomu jinak ani v první den války. Někteří z prodejců byli zvyklí vstávat těsně po půlnoci a zboží si chystali ještě za tmy. Invaze je zastihla při práci. A lidé to ocenili, v panice skupovali téměř vše. Možná poprvé za sto let byla Besarabka vyprodaná ještě před desátou ráno.

Prakticky ihned bylo po celém městě vykoupené pečivo, fronty se stály u bankomatů, u směnáren. Tu a tam prošel kolemjdoucí, kterého svírala hysterická panika. Na Majdanu se srocovali první lidé, kteří přišli protestovat proti válce. Mezi nimi šedesátník s ukrajinskou vlajkou v ruce. Chvíli jsme ho sledovali zpovzdálí, jak vlajku upevňuje na dlouhou násadu připomínající rybářský prut. Poté s ní začal mávat a recitovat:

„Všichni do zbraně. Máte na to kuráž? Přisahali jste pro svou bodu klidně i zemřít. Tak kde jsou vaše přísahy?“

Jeho přednes jsem si nahrál a až později zjistil, že šlo o úryvek básně ukrajinské obrozenkyně Łarysy Kosacz-Kwitkové známé jako Łesia Ukrajinka. Tato úchvatná žena je miliony Ukrajinců považována za matku národní literatury. Její básně se po pádu sovětského režimu začaly znovu vyučovat ve školách jako základ ukrajinského písемnictví. Moskva si vždy nad Ukrajinou udržovala vedle vojenské i kulturní nadvládu. Kreml za dob carského Ruska a posléze i Sovětského svazu šířil na území od Volyně po Donbas stále tu samou lež – že ukrajinská literatura je necivilizovaná a nízká. Po roce 2014 běžní Ukrajinci začali i díky znovuobjevení básni Łesii Ukrajinky chápat, že mohou být oprávněně hrdí na své intelektuály, a přeneseně tak i na svůj národ.

Materiálu jsem přes den nashromáždil tunu. Když jsem pak vše odpoledne stříhal do televizních dvou minut, bylo mi líto, že do reportáže nezvládnou zakomponovat více veršů.

Navečer se Kyjevem ozval další výbuch. Tentokrát opravdu blízko. S Tomášem nás čekalo rozhodnutí, zda ve městě zůstat,



nebo se jako spousta jiných reportérů stáhnout do prozatím bezpečnějšího Lvova.

Ještě předtím jsme ale museli vyřešit, kde strávit noc. Hotel Ukrajina oznámil, že zavírá. Personál odjel odpoledními spoji z města. Vedení se krátce nato rozhodlo, že budovu uzavře. Ještě před živým vstupem do Událostí jsme si sbalili všechny věci a zkusili alternativu přímo naproti.

Recepční v hotelu Kozackyj měla poslední dva volné pokoje. Ten s výhledem na náměstí si vzal Tomáš. Z balkonu jsme mohli pohodlně vysílat. Já jsem se spokojil s menším, ve kterém nešly zamknout vstupní dveře a jedno z oken přímo nad postelí mělo vysklenou tabuli. Bylo mi jasné, že budu spát minimálně ve čtyřech vrstvách oblečení.

Večer jsme vyplnili práci. Než jsem šel spát, zavola jsem z promrzlého pokoje Sergejovi. Byl to ani ne měsíc, co jsme společně pracovali u jeho rodného Charkova a v tamních barech popíjeli domácí pivo.

„Ty jsi tam zůstal? Proboha, proč?“ vykřikl Sergej na uvítanou.

„Vyloženě nebezpečné to není. I když se situace může zhoršit.“

„Viděl jsem v televizi nad Kyjevem ruské vrtulníky. Prý si jedou pro Zelenského. U nás v Charkově se bojuje na předměstí.“

„Kde jsi?“

„Ve Lvově, snažím se utéct před mobilizací. Ale asi to nepůjde.“

„Chápu tě,“ odvětil jsem popravdě. „My se rozhodneme zítra, jestli odjedeme. Máš nějaký tip?“

„Zkuste to vlakem.“

Po několika minutách napjatého rozhovoru jsem zavěsil se slibem, že pokud půjde do tuhého, postarám se o Sergejovu manželku a jeho kočky. Vycítil jsem, že to ode mě Sergej potřebuje slyšet. Jak bych ale v případě potřeby slibu dostál, to jsem opravdu v tu chvíli neměl tušení.

Znovu se ozvala dutá rána. Zvuk padající suti a pokrouceného železa. Byly asi dvě ráno. Zazvonil pokojový telefon. Recepční

naléhala, abychom se šli schovat do krytu. Neměl jsem nic proti, celé město očekávalo letecké bombardování a nálety, které mohly Kyjev srovnat se zemí. Nenechal jsem se proto pobízet dvakrát. Beztak už jsem spal víceméně oblečený, stačilo si nazout boty a sejít dolů.

Příští hodiny jsme strávili ve společnosti francouzského televizního štábu a španělských žurnalistů v hotelovém sklepě. Společně jsme zjistili, že ránu, která nás vzbudila, měl na svědomí sestřelený ruský vrtulník a jeho následný pád někam do městské zástavby. Vyměňovali jsme si zážitky z posledních hodin a přemýšleli, jak se zachovat. Stejně jako my i oni do Kyjeva přiletěli letadlem. Ukrajinská vláda ale z bezpečnostních důvodů uzavřela nebe, a tak bylo nutné zvolit jiný způsob dopravy. Domluvili jsme se, že si pronajmeme dodávku a společně odjedeme do Lvova.

Plán vzal ale vzápětí zasvé. Francouzům i Španělům se ozvali velvyslanci obou zemí s tím, že jim zařídí evakuaci. Přijeli pro ně zástupci ambasád. Zkusil jsem, zda podobně zafunguje i česká diplomacie, ukázalo se ale, že ani zdaleka. Během dopoledne jsme ve městě slyšeli střelbu ze samopalů a další exploze. Poradil jsem se se šéfy na Kavčích horách a společně jsme se rozhodli, že nejlepší bude z Kyjeva dočasně zmizet. Jakýmkoliv způsobem.

Auta stála na výjezdu z města už čtyřicet hodin, dálnice z Kyjeva směrem na Žytomyr a Lvov byla téměř neprůjezdná. Žádný z mých kontaktů nebral telefon, nebylo možné půjčit si auto. Vlakový spoj směr Lvov vyjížděl v 15.27 z hlavního nádraží. Z hotelu jsme si zavolali předražené taxi. Jeho řidič byl asi jediný člověk v Kyjevě, který byl ten den normálně v práci. Dokonce měl i šoférské rukavice a čepici. Taxikáři mě zkrátka nikdy nepřestanou fascinovat.

Veze nás vyprázdněným městem – ostrý kontrast s prvními hodinami po invazi, kdy bylo v ulicích poměrně hodně lidí. Teď už ale i ti nejotrlejší pochopili, že přišla válka a že se ocitli na straně, která prohrává. Rusové se blížili.

Tak tady jsou všichni, řekl jsem si na konci svižné jízdy. Tisíce obyvatel Kyjeva se tlačily na perónech a snažily se bez jízdenek dostat do vlaků. Průvodčí nahradili vojáci a policisté, kteří se snažili o spořádaný nástup. Bez šance. V dálce se ozývaly exploze. Ticho nenechaly vyniknout spuštěné sirény. Nervy na pochodu. Prodírali jsme se davem a chtěli se dostat dál do nitra rozlehlého nádražního areálu. V tu chvíli se ozval výstřel ze samopalů.

Moje poslední vzpomínka na ten okamžik vypadá následovně: Tisíce lidí okamžitě pouští veškerá zavazadla. Masa splynula do jedné mohutné vlny a jako tsunami se chystá spolknout i mě. Vyděšené pohledy, úzkost a strach. Vlna se hnala k podchodu, který spojuje jednotlivá nástupiště a je přirozeným východem z nádraží zpět na ulici. Poprvé jsem viděl lidi utíkat o život. Uskočil jsem stranou.

Zatímco mě masa mýjela, všiml jsem si o poznání pomalejšího pohybu před nádražní budovou. Byli to ukrajinští vojáci. Někteří z nich pomáhali raněným bojovníkům, jiní zaujímali kruhovou obranu a zajišťovali ústup. Museli se někde ve městě, blízko nás, střetnout s Rusy. Děsivá představa, že všichni tito lidé jsou v bezprostřední blízkosti bojů. Odkud se ale vzal ojedinělý výstřel z pistole, který vřavu spustil, to nevysvětlovalo.

To jsme zjistili až po několika minutách, když k podchodu přišli policisté. Všem oznámili, že situace je pod kontrolou, a jeden z nich se rovnou omluvil s tím, že varovnou ránu do vzduchu má na svědomí on. Spatřil vojáky a chtěl tak civilisty dostat do bezpečí. Příšerný nápad. Dočkal se od přítomných hlasité kritiky.

S Tomášem jsme stihli okamžik natočit a později večer i odvyšlat v reportáži. Tu jsme ustříhali na kolena v jednom z evakuačních spojů.

Následující dny jsme strávili ve Lvově. Pak mě čekal zdlouhavý přesun zpět do Prahy, hektické balení, papírování a vyřizování. Od počátku března jsem měl jako zpravodaj začít pokrývat rýsuující se migrační krizi v Polsku.